

Základné piliere investovania

1. Čo je investovanie

Investovanie je spôsob, ako nechať peniaze pracovať a zhodnocovať sa v čase. Jedným z nástrojov na to sú **ETF (exchange-traded fund, teda burzovo obchodovaný fond)**. Ide o fond, ktorý sa obchoduje na burze podobne ako akcia, no vo vnútri drží desiatky až tisícky rôznych cenných papierov naraz. Kúpou ETF môžete investovať do širokého koša reálnych firiem a ich produktov, tržieb a ziskov. Akciové trhy preto nie sú len grafy a percentá, ale podiel na hospodárstve a firmách, ktorých tovary a služby denne využívame. Okrem akciových existujú aj dlhopisové ETF. Dlhopisy zvyčajne prinášajú nižší, no stabilnejší výnos a v portfóliu pôsobia ako tlmiaci prvok voči výkyvom akciovej zložky.

Hlavným dôvodom, prečo investovať, je **inflácia**. Peniaze ležiace na bežnom účte alebo v hotovosti postupne strácajú kúpnu silu, to znamená, že za rovnakú sumu si o pár rokov kúpite menej. Dlhodobé investovanie je nástroj, ako tento efekt zmierniť a chrániť kúpnu silu úspor v čase. Hodnota investície však môže v jednotlivých obdobiach aj klesnúť, čo je prirodzená súčasť investovania. Dôležité je v takých chvíľach nepodľahnúť panike (viac v kapitolách o riziku a psychológii investovania).

Kľúčovými faktormi úspechu sú **čas** a **pravidelnosť**. Vďaka **zloženému úročeniu** sa zhodnocujú nielen vaše vklady, ale aj výnosy, ktoré ak už boli dosiahnuté. Zložené úročenie znamená, že sa nezhodnocuje len vaša pôvodná investovaná suma, ale postupne aj všetky výnosy, ktoré už táto suma medzičasom priniesla. Inak povedané, výnos z jedného roka sa v ďalšom roku stáva súčasťou základu, z ktorého sa počíta nový výnos, peniaze tak zarábajú nielen na pôvodnom vklade, ale aj samy na sebe. Čím dlhšie necháte peniaze pracovať, tým výraznejší je tento efekt. K zmysluplnému výsledku vedie aj pravidelné investovanie menších súm.

Dôležitý je aj samotný objem úspor: na konečnú hodnotu majetku má často väčší vplyv to, koľko dokázate pravidelne odkladať, než snaha dosiahnuť o niečo vyšší výnos.

Pred začiatkom investovania je užitočné ujasniť si svoj cieľ a časový horizont. Na krátkodobé ciele sú vhodnejšie konzervatívnejšie riešenia, zatiaľ čo dlhodobé ciele (napríklad dôchodok) dávajú priestor rizikovejším, no historicky výnosnejším akciovým investíciám. Zloženie portfólia by malo zodpovedať cieľu, horizontu a vašej schopnosti znášať riziko.

2. Diverzifikácia: vaša poistka proti výkyvom

Diverzifikácia znamená rozloženie majetku medzi viacero menších investícií: rôzne firmy, sektory, regióny a triedy aktív. Vyhneme sa tak vysokej koncentrácii peňazí v jednej investícii a zmiernite dopad jej náhleho prepadu, pretože vás podržia ostatné aktíva.

Diverzifikácia plní dve základné úlohy:

1. Obmedzenie rizika – krízy dopadajú na rôzne regióny a typy aktív rôznou silou. Keď jedno klesá, iné môžu rásť, čím sa zmierni celkový prepad portfólia.
2. Zachytenie rastu – vopred sa ťažko odhaduje, ktorý trhovú segment porastie. So širokým rozložením máte istotu, že časť peňazí bude vždy zainvestovaná v práve rastúcej časti trhu.

Diverzifikácia funguje najlepšie, keď spojíte aktíva, ktoré sa nevyvíjajú rovnako (majú nízku alebo opačnú koreláciu). Keď jedno klesá, iné ho môže vyvážiť, takže hodnota portfólia kolíše menej. Tým znižuje riziko a zároveň robí dlhodobý výnos stabilnejším. Praktickým nástrojom širokej diverzifikácie sú **ETF (burzovo obchodované fondy)**. Jediným nákupom získate už aj s malou sumou rozloženie naprieč desiatkami až stovkami firiem, sektorov a regiónov.

3. Riziko ako prirodzená súčasť investovania

Riziko pri investovaní môžeme rozdeliť na dva základné druhy. **Špecifické riziko** sa viaže na konkrétnu firmu alebo dlžníka, napríklad zlé rozhodnutia manažmentu, slabý dopyt po produktoch alebo neschopnosť splácať dlh. Pri dlhopisoch sa toto prejavuje ako kreditné riziko, t.j. riziko, že dlžník (štát alebo firma) nespladí svoj záväzok v plnej výške alebo vôbec. Toto riziko je možné eliminovať širokou diverzifikáciou naprieč veľkým počtom firiem, sektorov a regiónov (viac v kapitole 2).

Trhové (systémové) riziko naopak vyplýva z celkového vývoja ekonomiky a nálady na trhoch a týka sa všetkých investícií naraz. Trhové riziko je možnosť, že hodnota investície (dočasne) klesne. Je úplne prirodzené, nedá sa ho celkom zbaviť, no zároveň nie je dôvodom na strach. Diverzifikáciou ho úplne odstrániť nemožno, dá sa však zmierniť dostatočne dlhým časovým horizontom.

Platí vzťah medzi rizikom a výnosom: čím vyššie riziko ste ochotný podstúpiť, tým vyšší výnos je možné dosiahnuť, no zároveň tým väčšie môžu byť aj straty. Túto mieru rizika vyjadruje štandardná škála SRI s hodnotami 1 až 7, kde vyššie číslo znamená väčšie výkyvy.

Najúčinnejším nástrojom na zvládnutie rizika je **čas**. Akcie v krátkom čase kolíšu, no na dostatočne dlhom horizonte historicky rastú. Čím dlhšie investujete, tým je štatisticky menšie riziko straty. Investovanie nie je o načasovaní trhu, ale o čase strávenom na ňom.

Riziko koncentrácie na jednu firmu tlmí princíp indexového investovania, na ktorom sú postavené indexové ETF. Zloženie indexov sa priebežne mení podľa toho, ako sa darí jednotlivým firmám. Úspešné spoločnosti v nich postupne získavajú väčšiu váhu a tie upadajúce z nich vypadávajú. Investovaním do širokého indexu cez ETF tak investujete do prierezu rôznych aktív daného obdobia bez toho, aby ste museli tipovať konkrétnych víťazov.

Preto je dôležité počas prepádov nepanikáriť. Obdobie, keď trh klesne o viac než 20 % od svojho vrcholu, sa označuje ako medvedí trh; pre dlhodobého investora je to skôr príležitosť nakúpiť aktíva za nižšie ceny než dôvod predávať.

Stálu úroveň rizika pomáha udržiavať aj rebalansing, t.j. pravidelné upravovanie portfólia tak, aby pomer rizikovejších a bezpečnejších aktív zodpovedal cieľu a horizontu investora. V praxi to znamená, že keď niektorá trieda aktív (napríklad akciové ETF) v dôsledku rastu prevýši svoju plánovanú váhu, časť z nej sa predá a výnos sa presunie do podvážených tried aktív, čím sa portfólio vráti k pôvodne zvolenej miere rizika.

4. Náklady a poplatky

Náklady patria medzi mála premenné pri investovaní, ktoré viete vopred presne poznať a priamo ovplyvniť. Pri investičných produktoch (vrátane ETF) sa najčastejšie stretnete s celkovým nákladovým pomerom (TER – Total Expense Ratio), ktorý zahŕňa poplatky za správu fondu, no okrem neho môžu pribudnúť aj vstupné poplatky, transakčné poplatky za nákup a predaj alebo poplatok za vedenie účtu investičnou spoločnosťou. Aj zdanlivo malý rozdiel, napríklad jeden percentuálny bod ročne na poplatku, dokáže vďaka zloženému efektu za dvadsať až tridsať rokov predstavovať rozdiel v desiatkach percent na konečnej hodnote portfólia. Preto sa pri výbere investície oplatí pozerať nielen na očakávaný výnos, ale aj na to, koľko z neho po odpočítaní všetkých poplatkov reálne zostane investorovi.

5. Dane a investovanie

Výnosy z investovania môžu podliehať dani z príjmu, pričom presné pravidlá sa líšia podľa krajiny aj typu investičného nástroja a v čase sa menia. Keďže sa podmienky môžu líšiť podľa konkrétnej situácie a

jednotlivých pomerov investora a legislatíva sa môže meniť, aktuálne pravidlá je vhodné overiť alebo konzultovať s daňovým poradcom.

Rozdiel je tiež medzi akumulačnými a distribučnými fondami. Akumulačné fondy priebežne reinvestujú prijaté dividendy a úroky späť do fondu, čím naplno využívajú efekt zloženého úročenia. Distribučné fondy naopak výnosy vyplácajú priamo investorovi, čo môže mať vplyv na daň z príjmu.

6. Psychológia investovania

Najväčším rizikom pri investovaní často nie je samotný trh, ale reakcia investora naň. Medzi najčastejšie chyby patria:

- Panika pri poklesoch: Predaj počas výpredaja mení dočasnú stratu na trvalú.
- Honba za výkonnosťou: Nákup toho, čo v poslednom období najviac rástlo, hoci to nič nehovorí o budúcom výnose. Nákup špekulatívnych aktív.
- Časovanie trhu: Snaha uhádnuť najlepší moment na nákup alebo predaj.
- Nadmerná sebadôvera: Presvedčenie, že dokážete trh systematicky prekonať vlastným úsudkom.

Riešením je mať vopred jasne definovanú stratégiu, napríklad formou pravidelného investičného plánu, a držať sa jej aj v obdobiach neistoty. Automatizácia investovania pomáha čast' emócií z rozhodovania odstrániť.

7. Investičný horizont a profil investora

Predtým, než začnete investovať, je užitočné ujasniť si tri veci: cieľ, časový horizont a mieru rizika, ktorú ste ochotní a schopní podstúpiť.

Cieľ určuje, na čo peniaze odkladáte. Môže ním byť rezerva na dôchodok, budúca kúpa nehnuteľnosti alebo jednoducho zhodnotenie voľných úspor.

Časový horizont hovorí o tom, ako dlho môžu byť peniaze zainvestované. Pri krátkodobom horizonte (do dvoch až troch rokov) je vhodnejšie voliť konzervatívnejšie nástroje s nižším kolísaním hodnoty, keďže na zotavenie z prípadného poklesu nemusí byť dostatok času. Pri dlhodobom horizonte (desať a viac rokov) môže portfólio znieť vyšší podiel akcií, keďže krátkodobé výkyvy majú dostatok priestoru sa vyrovnať.

Rizikový profil zohľadňuje nielen to, akú stratu by ste dokázali psychicky uniesť, ale aj vašu finančnú situáciu, napríklad či máte pred začiatkom dlhodobého investovania vytvorenú finančnú rezervu na nečakané výdavky. Tieto faktory spolu určujú vhodné zloženie portfólia medzi akciovými a dlhopisovými zložkami a hotovostnými nástrojmi.

Viac informácií o týchto témach nájdete v článkoch na blogu Finaxu:

- [10 mýtov o investovaní](#)
- [Ako zarábať veľa s minimálnym rizikom: umenie diverzifikácie](#)
- [Trhového rizika sa netreba vôbec báť](#)
- [Ak riziká postupujem pri investovaní](#)

Tento materiál bol pripravený spoločnosťou Finax, o.c.p., a.s., s cieľom poskytnúť základné informácie o investovaní v rámci marketingovej kampane jej produktov a služieb.